

LIIKENNETURVA

15.11.2012

Valtioneuvoston kanslialle

Viite: Tutkimuslaitokset ja tutkimusrahoitus-mietintö (VNK/1318/05/2011)

**LAUSUNTO EHDOTUKSESTA FUUSIOIDA ILMATIETEEN LAITOS JA
SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS YMPÄRISTÖN TUTKIMUS- JA KEHITTÄ-
MISKESKUKSEKSI**

Liikenneturva haluaa tuoda esiin huolensa Tutkimuslaitokset ja tutkimusrahoitus-mietinnössä esitettyyn ehdotukseen fuusioida Ilmatieteen laitos ja Suomen ympäristökeskus Ympäristön tutkimus- ja kehittämiskeskukseksi.

Sää- ja keliolosuhteet ovat yksi merkittävimmistä turvallisuuteen vaikuttavista tekijöistä kaikissa liikennemuodoissa. Vaikka tieliikenteessä todennäköisyys hankalille keliolosuhteille on sängen jokapäiväistä lähes puolet vuodesta, tekee asian merkittäväksi nimenomaan ongelman määrällinen vaikutus. Tieliikenteessä liikenteen onnettomuuksien suorat seuraukset merkitsevät vuosittain noin kolmensadan ihmisen kuolemaa ja kahdeksantuhannen ihmisen loukkaantumista. Tilastot peittävät loukkaantumisista vain osan ja on arvioitu, että todellinen tieliikenteen onnettomuuksissa loukkaantuneiden määrä vuodessa on n. 26 000. Tässäkin on vielä otettava huomioon, että liikenneonnettomuuksiksi ei edes lueta jalankulkijoiden kaatumisia ja liukastumisia. Kansallisen UHRI-tutkimuksen mukaan kaatumis- ja liukastumisonnettomuuksissa loukkaantuu ulkotiloissa vuosittain noin 300 000 ihmistä.

Sää- ja keliolosuhteiden aiheuttaman riskin vähentäminen liikenteessä perustuu mitä suuremmassa määrin ennakkointiin ja edellyttää siten olosuhteiden ennustamista. Ennusteiden tarve on yleensä melko lyhyellä aikajänteellä, mutta paikallisesti hyvinkin tarkasti. Varautumista esimerkiksi talvikelin aiheuttamiin ongelmiin varaudutaan monella tasolla lähtien tienpitäjän tienhoito-ohjeista ja sen mukaisesta ennakoon tehtävästä liukkauden torjunnasta aina yksittäisen tienkäyttäjän matkapäätökseen tai vaikkapa jalankulkijan jalkineiden valintaan. Riskit huomioon ottavan ennakkoinnin mahdollistaa vain hyvä sää- ja kelitiedotus siihen liittyvine kelivaroituksineen, mikä taas edellyttää jatkuvaa, kattavaa ja luotettavaa säähavainto-, mittaus- ja analyysitoimintaa, jota Ilmatieteen laitos Suomessa toteuttaa. Liikenteen monipuolisesta huomioon ottamisesta on esimerkkinä Ilmatieteen laitoksen kehittämä ainutlaatuinen jalankulkusääpalvelu.

Ilmatieteen laitosta ei siis tule nähdä vain tutkimuslaitoksena, vaan sillä on tärkeä rooli osana viraanomaisverkkoa, joka vastaa liikenteen turvallisuudesta ja sujuvuudesta. Jatkossakin tämä Ilmatieteen laitoksen rooli on turvallinen ja sitä on edelleen kehitettävä. Ajantasaisen keli- ja liikennetiedotuksen kehittäminen on mm. osana kansallista älyliikennestrategiaa. Informaatioteknologian hyödyntäminen luo uusia mahdollisuuksia välittää sää- ja kelitietoa suoraan liikenteeseen, ideaalitapauksessa vaikka suoraan yksittäiselle kuljettajalle tai vaikka suoraan ajoneuvoon. Esimerkkinä melko paikallisen sääilmiön vaikutuksesta keliin ja turvallisuuteen mainittakoon Konginkankaan onnettomuus (23 kuollutta vuonna 2004), jollaisten voitaisiin tulevaisuudessa välttää älykkäällä kelitietopalvelulla.

Äkillisten, äärimmäisten sääilmiöiden on ennustettu lisääntyvän tulevina vuosina. Liikennemäärien lisääntyessä liikennejärjestelmä on entistä haavoittuvampi niin turvallisuuden kuin sujuvuudenkin suhteen. Tästä on saatu kokemuksia muun muassa Helsingin sisäänmenoväylien massiivisissa ketjukolareissa äkillisen voimakkaan lumipyryn ja liukkauden yllättäessä. Jatkossa todennäköisesti vastaavia poikkeustilanteita varten voidaan tarvita jopa liikenteen rajoittamista vastaavien katastrofien ehkäisemiseksi. Silloin sää- ja keliennusteista vastaavan viranomaisen ja liikenneviranomaisen yhteistyön tulee toimia tehokkaasti ja saumattomasti.

Liikenneturva esittääkin, että Tutkimuslaitosten hallinnollisten uudistusten yhteydessä ei vaarannettaisi Ilmatieteen laitoksen operatiivista toimintaa osana liikenteen turvallisuudesta ja sujuvuudesta vastaavaa viraanomaisverkkoa.

LIIKENNETURVA

Anna-Liisa Tarvainen
Toimitusjohtaja

Juha Valtonen
Tutkimuspäällikkö